

رقابت های سیاسی گروه ها و جریان های سیاسی باید چگونه باشد تا تجربه فتنه هشتاد و هشت تکرار نگردد؟

رقابت سیاسی احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی جز جدا نشدنی، انتخابات است و هر گاه نامی از انتخاب و انتخابات برده می شود، پای رقابت و تلاش برای پیروزی در آن به میان می آید. اساساً انتخابات بدون رقابت و تلاش احزاب و گروه ها برای به دست آوردن آرای مردم معنا و مفهوم پیدا نمی کند. البته رقابت سیاسی به همان میزان که می تواند سازنده و مفید باشد و در ایجاد فضای مناسب برای انتخابات و شور و نشاط تأثیر گذار باشد، ممکن است مخرب و منفی باشد، از این رو ضابطه مند نمودن رقابت های سیاسی ضرورتی غیر قابل انکار می باشد لذا لازم است چارچوب هایی برای رقابت های سیاسی مشخص گردد تا زمینه رقابت های سیاسی سالم و سازنده را فراهم نمایند، روشن است که چارچوب ها و ضوابط رقابت های سیاسی در هر نظام سیاسی بسته به مبانی فکری و ارزشی حاکم بر آن متفاوت می باشد و در نظام سیاسی اسلامی که بر پایه مبانی و اصول فکری و ارزش های ناب اسلامی شکل گرفته است، فعالیت و رقابت سیاسی احزاب و گروه های سیاسی به عنوان بخشی از مجموعه نظام نیز باید در چارچوب نظام ارزشی اسلام صورت بگیرد.

بایسته های رقابت سیاسی سالم

رقابت سیاسی برای اینکه مفید و سازنده باشد باید شرایط و ضوابطی داشته باشد که مهمترین بایسته ها و شاخصه های رقابت سیاسی سالم عبارتند از:

قانون مداری: اولین شاخصه رقابت سیاسی سالم، توجه به قوانین و مبنا قرار دادن آن توسط احزاب و گروه های سیاسی در رقابت هاست. قانونمندی و قاعده مندی رفتارهای سیاسی و از جمله رقابت های سیاسی نقش مهمی در ایجاد فضای رقابت سیاسی سالم دارد و احزاب و گروه های سیاسی با رعایت چارچوب های مشخص شده در قوانین و مقررات کشور گام مهمی در جهت فراهم نمودن رقابت سیاسی سالم بر خواهند داشت. اساساً جامعه بدون نظم و قانون به هرج و مرج خواهد انجامید و ضرورت وجود نظم و قانون در جامعه بر کسی پوشیده نیست و رقابت سیاسی نیز به عنوان بخشی از ابعاد جامعه نیازمند قوانین و ضوابطی است که از لجام گسیختگی و بی انضباطی آن جلوگیری نماید. بی توجهی و رعایت نکردن قوانین در رقابت های سیاسی، زمینه ساز رقابت نا سالم و مخرب خواهد بود.

اخلاق مداری: توجه به اخلاق و هنجارهای اخلاقی و ارزشی در رقابت سیاسی موجب می شود که رقابت سیاسی احزاب و گروه های سیاسی از حالت تخریبی فاصله گرفته و در مسیر رقابتی سازنده و سالم قرار بگیرد.

گرچه رقابت سیاسی به عنوان یک فعالیت تخصصی، تابع ضوابط و اصول قانونی خاص خود است، اما این امر به هیچ وجه از ضرورت التزام بازیگران به مبادی و اصول اخلاقی، نمی گاهد. اخلاق می تواند همچون محافظی قوی در عرصه رقابت سیاسی عمل نموده و از نفوذ پاره ای از بینش ها و رفتارهای ناسالم که فضای رقابت سیاسی را مخدوش و ناسالم می سازند، جلوگیری نماید؛ گونه ای از رفتارها که حتی سد قانون نیز توان مقابله با آن را ندارد .

توجه به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی:

با توجه به اسلامی بودن نظام، توجه به اصول و مبانی ارزشی اسلامی و انقلابی نظام از سوی احزاب و گروه ها و جریان های سیاسی و رقابت در چارچوب آن، زمینه ساز رقابت سالم و صحیح خواهد بود و رقابتی سالم خواهد بود که با در نظر گرفتن اصول و مبانی اسلامی و انقلابی انجام شود. نمی توان انتظار داشت که احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی در نظام اسلامی بدون در نظر گرفتن معیارها و اصول اسلامی و انقلابی با یکدیگر به رقابت پردازند.

بر همین اساس، مطابق قانون اساسی « احزاب، جمعیت ها، انجمن های سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند، هیچ کس را نمی توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.»^۱

حاکمیت عقلانیت: از مؤلفه های اساسی رقابت سالم میان احزاب و گروه های سیاسی، حاکم شدن عقلانیت بر رقابت های سیاسی است. حاکمیت فضای عقلانی بر رقابت های سیاسی موجب خواهد شد که تصمیم گیری ها، برنامه ریزی ها و همه فعالیت ها و از جمله رقابت های احزاب و جریان های سیاسی بر اساس عقل و منطق و به دور از احساسات و عواطف و هیجان های مقطعی و زود گذر صورت بگیرد و در سایه عقلانیت، منافع و مصالح عموم جامعه در نظر گرفته خواهد شد.

رعایت این بایسته ها و شاخصه ها موجب خواهد شد که رقابت های سیاسی، سالم و سازنده باشد و چنین رقابتی مصداق و نمونه « فاستبقوا الخیرات »^۲ و « یسارعون فی الخیرات »^۳ پیشی گرفتن در نیکیها و خوبی خواهد بود.

در نگاه دینی و بر اساس آموزه های اسلامی، مسئولیت و حکومت در نظام اسلامی، امانت و فرصتی برای خدمت به مردم محسوب می گردد، نه زمینه ای برای کسب قدرت و ثروت و همانگونه که حضرت علی علیه السلام به یکی از کارگزاران خود فرمودند: « و ان عملک لیس لک بطعمه و لکنه فی عنقک امانه »^۴ « همانا مسئولیت تو برای تو وسیله آب و نان نبوده، بلکه امانتی در گردن تو است »

براین اساس، پذیرش مسئولیت ها و مناصب در نظام اسلامی باید با هدف خدمت به مردم صورت بگیرد و در نتیجه رقابتی که با این نگرش و در این راستا صورت می گیرد، رقابتی است که در آن ارزش ها و اصول اسلامی و اخلاقی رعایت خواهد شد و عقلانیت در آن حاکم خواهد بود و جایی برای بد اخلاقی و رقابت های مخرب و ناسالم نخواهد بود، زیرا هدف در نهایت خدمت به مردم است نه کسب قدرت و این همان نکته ای است که رقابت های سیاسی در نظام اسلامی را از نظام های سیاسی غیر دینی جدا می کند و رنگ اخلاقی، ارزشی و معنوی به تمامی فعالیت های در این زمینه می دهد.

به یقین اگر احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی، مسئولیت هایی که برای به دست آوردن آنها با یکدیگر رقابت می کنند، زمینه و فرصتی برای خدمت به جامعه بدانند، رقابت های سیاسی آنان از مرز های اخلاقی و اسلامی فراتر نرفته و شکل زیبایی به خود خواهد گرفت و شاهد بد اخلاقی ها و رقابت های سیاسی ناسالم نخواهیم بود.

آسیب شناسی رقابت احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی

در کنار بایسته ها و شاخصه های رقابت سیاسی سالم، رقابت سیاسی احزاب و گروههای سیاسی با آسیب هایی روبرو می باشد که در صورت بی توجهی به آنها، رقابت های سیاسی را از یک رقابت سازنده و سالم به رقابتی مخرب و ناسالم تبدیل خواهد نمود که نه تنها به ثبات و توسعه سیاسی کشور هیچ کمکی نخواهد کرد، بلکه عامل لجام گسیختگی و بی ثباتی خواهد شد.

اگر چه به یک معنا فقدان بایسته ها و شاخصه های رقابت سیاسی سالم که بدان اشاره شد، در قالب رعایت نکردن قوانین، زیر پا گذاشتن ارزش ها و اخلاق اسلامی، نادیده گرفتن اصول و مبانی نظام و حاکمیت احساسات و عواطف به جای عقلانیت، را می توان به عنوان آسیب های کلی رقابت سیاسی احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی برشمرد، اما در اینجا نگاهی گذرا به مهمترین آسیب های رقابت های سیاسی را از دیدگاه امام راحل و مقام معظم رهبری خواهیم داشت.

مهمترین آسیب های فرا روی رقابت سیاسی احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی از منظر امام راحل و مقام معظم رهبری عبارتند از:

اختلاف افکنی و تشنج آفرینی

یکی از آسیب های رقابت های سیاسی، اختلاف افکنی و تشنج آفرینی در سایه رقابت در جامعه است. هر چند احزاب و گروه های سیاسی ممکن است دیدگاه ها و نظرات مختلفی در مورد مسائل کشور داشته باشند، ولی این به معنای اختلاف افکنی و ایجاد تنش و تشنج در جامعه نیست و باید رقابت آنها به دور از هر گونه اختلاف افکنی و تشنج باشد تا فضای مناسب برای انتخاب و گزینش مناسب توسط مردم فراهم گردد.

حضرت امام (ره) در این باره فرمودند: « این طور نباشد که گروه های مختلف، احزاب مختلف، و اشخاص مختلف، در یک موقعی که ما همه احتیاج به وحدت کلمه داریم، اختلاف ایجاد کنند؛ تشنج ایجاد کنند... توجه به این معنا داشته باشند که در صدر مشروطیت که احزاب مختلف پیدا شد دنبال آن پیروزی که ملت پیدا کرده بود، این احزاب مختلف به جان هم افتادند و این کشور را تباه کردند. شما گمان نکنید که احزابی که در ممالک دیگری هست، در صدر مشروطیت در انگلستان بود، آن احزاب با همان کاری که آنها می کردند و حزب بازی می کردند ماها را به اختلاف می کشیدند، و خود آنها با هم دشمنی نداشتند. هیچ حزبی بر ضد مصالح کشور خودش عمل نمی کرد. اگر هم با هم اختلاف سلیقه یا اختلاف رویه داشتند، عاقلانه بود؛ با حساب بود. این طور نبود که یک دسته دسته دیگر را آن چنان تضعیف کنند که کشورشان آسیب ببیند. مع الأسف همان احزابی که در آنجا بودند به ما نمایش می دادند که کشور باید احزاب داشته باشد و احزاب هم باید مخالف با هم باشند، ما را و احزاب ما را

روبروی یکدیگر قرار می‌دادند و به ضرر هم صحبت می‌کردند و به ضرر هم قلم فرسایی می‌کردند؛ و نتیجه این شد که به ضرر کشور بود.» ۵

مقام معظم رهبری فرمودند: «گروهها و جریانهای سیاسی با هم کنار بیایند و با هم کار کنند بدینی، تهمت، اهانت به یکدیگر و قهر از یکدیگر نداشته باشند حالا می‌گویند که اختلاف مذاق سیاسی داریم... به فرض اگر در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی با هم اختلافی دارند، اگر اختلافشان فقط اختلاف عاطفی نیست، در دایره آن اختلافات با هم رقابت کنند، حرفی نیست اما این رقابتها را به خصومت به دشمنی و به کینه‌ورزی در مقابل هم نکشانند، ببینید که دشمن این‌جا ایستاده است ببینید که دشمن منتظر فرصت است ببینید که روی جنگ جناحها با یکدیگر محاسبه می‌کند.» ۶

جبهه‌گیری، تخریب و تضعیف دیگران

از آسیب‌های رقابت‌های سیاسی، تخریب و تضعیف دیگران است. رقابتی که به دنبال آن تخریب و تضعیف دیگران باشد، رقابتی ناسالم خواهد بود.

حضرت امام(ره) فرمودند: «ما اگر اختلاف سلیقه داریم، اختلاف بینش داریم، باید بنشینیم با هم در یک محیط آرام صحبت کنیم و مسائل خودمان را به میان بگذاریم و حل کنیم. با تفاهم مسائل را حل کنیم؛ نه اینکه جبهه‌گیری کنیم. یکی یک طرف بایستد، با دار و دسته خودش؛ و یکی یک طرف بایستد با دار و دسته خودش؛ و کوشش کنند در تضعیف یکدیگر و کوشش کنند در تضعیف کشور اسلامی. اینها برای این است که تعهد اسلامی نیست، و دید سیاسی هم نیست. شماها اگر مُسلم هستید، به احکام اسلام عمل کنید. و اگر خدای نخواستہ تعهد اسلامی را قبول ندارید، با دید سیاسی مسائل را حل کنید. اگر ملت اشخاصی را دید، گروههایی را دید که بر خلاف مصالح کشور دارند جبهه‌گیری می‌کنند و این طایفه آن طایفه را می‌کوبند و آن طایفه آن طایفه را، تکلیف شرعی ملت این است که از آنها اعراض کنند و آنها را پذیرا نباشند.» ۷

مقام معظم رهبری فرمودند: «من خواهش می‌کنم همیشه، در همه دوران‌ها، انتخابات‌ها را وسیله‌ای قرار بدهید برای قوت ملی، برای افزایش اقتدار ملی؛ نه برای تضعیف نظام و تضعیف آبروی ملت. جنجالهایی که بعضاً از طرف بعضی از احزاب و گروه‌ها و جریانهای سیاسی و جناحهای بداخلاق در اطراف انتخابات می‌شود، تضعیف‌کننده کشور و ملت و نظام است. جناحهای مختلف، جریانهای

مختلف، گرایشهای مختلف، با شوق و ذوق و علاقه مندی همه عواملشان را بسیج کنند و انتخابات را به عنوان یک هدف عالی، هدف خوب، هدف شیرین مورد توجه قرار بدهند و به دعوا و جنجال و اهانت و پنجه به روی هم کشیدن قضایا را نکشانند. انتخابات را وسیله ای بکنید برای اینکه دشمنان را نا امید بکنید.» [۸]

توهین و اتهام به سایر رقیب ها

یکی از آسیب ها و آفت های رقابت های سیاسی، توهین و اتهام به دیگران در جریان رقابت است.

حضرت امام(ره) فرمودند: «هیچ مقامی و حزبی و گروهی و شخصی حق ندارد به دیگران که مخالف نظرشان هستند توهین کنند، یا خدای نخواستہ افشاگری نمایند؛ گرچه همه حق تبلیغات صحیح برای خود یا کاندیداهای خود یا دیگران را دارند، و هیچ کس نمی تواند جلوگیری از این حق نماید. و البته لازم است تبلیغات موافق مقررات دولت باشد. و احدی شرعاً نمی تواند به کسی کورکورانه و بدون تحقیق رأی بدهد.» ۹

مقام معظم رهبری نیز فرمودند: «فضا باید متعادل، منطقی و عقلایی باشد. گفتگوی انتقادی اشکالی ندارد؛ اما گفتگو با های و هوی فرق دارد. در مردم سالاری اسلامی، گفتگو با عربده کشی و چاقو کشی در بعضی از دمکراسی ها تفاوت دارد. این جا گفتگو می کنند؛ به قول امام، مثل مباحثه های طلبگی. در مجلس و جاهای دیگر مباحثه کنند، حتی بر سر مسأله ای دعوا کنند؛ اما کینه از هم به دل نگیرند؛ بعد هم پهلوی همدیگر بنشینند و با هم صحبت کنند. نگذارند اختلاف نظر به تنازع برسد. این تنازع موجب فشل و ضعف قوا خواهد شد. دروغ، اهانت، دستگاه ها یکدیگر را متهم کردن، شایعه پراکنی، افتراء به رقیب، تحریک عصیّت های گوناگون؛ این ها هیچکدام با انتخابات اسلامی سازگار نیست. این خطاب به همه ی جناحهاست؛ خطاب به اشخاص یا جناح معینی نیست؛ این وظیفه ی همه ی ماست. همه ی جناح ها باید این چیزها را رعایت کنند. همه هم در چارچوب قانون حرکت کنند.» ۱۰

بی توجهی به اصول و مبانی اسلامی و انقلابی

از آسیب های رقابت های سیاسی، نادیده گرفتن و زیر پا گذاشتن اصول و مبانی اسلامی و انقلابی و توجه نکردن به آنهاست.

حضرت امام (ره) فرمودند: «اختلاف اگر زیربنایی و اصولی شد، موجب سستی نظام می‌شود... هر دو [جناح] باید کاملاً متوجه باشند که موضعگیری‌ها باید به گونه‌ای باشد که در عین حفظ اصول اسلام برای همیشه تاریخ، حافظ خشم و کینه انقلابی خود و مردم علیه سرمایه داری غرب و در رأس آن امریکای جهانخوار و کمونیسم و سوسیالیسم بین الملل و در رأس آن شوروی متجاوز باشند.» ۱۱

مقام معظم رهبری فرمودند: «من به خط و گرایش سیاسی شما و رقابتان و اختلافات شما کاری ندارم، اما تأکید می‌کنم که باید با حفظ اصول و مبانی با یکدیگر رقابت و مباحثه کنید... همه شما معتقد به اسلام، انقلاب و امام هستید ولی در داخل کشور کسانی هستند که همچون آمریکا با این اصول دشمنی می‌ورزند و مهم این است که در برابر این مخالفت‌ها و دشمنی‌ها، به طور شفاف و روشن موضعگیری شود اما موضع برخی دوستان و مجموعه‌های سیاسی در این زمینه‌ها به قدری نامحسوس است که اگر کسی به این مواضع، اعتقاد یافت، احساس می‌کند می‌تواند حتی به ضد انقلاب نیز نوعی دلبستگی داشته باشد به همین لحاظ همه شخصیت‌ها، گروه‌ها و جناح‌های وفادار به اسلام و انقلاب باید مواضع محکم خود را در برابر کسانی که در داخل و خارج زیر پوشش اصلاحات، انقلاب، راه امام، ولایت فقیه و قانون اساسی را مورد تعرض قرار می‌دهند، اعلام کنند...» ۱۲

فراموشی دشمن و فقدان مرز بندی مشخص با آنان

حضرت امام (ره) فرمودند: «هر دو جریان باید با تمام وجود تلاش کنند که ذره‌ای از سیاست «نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی» عدول نشود که اگر ذره‌ای از آن عدول شود، آن را با شمشیر عدالت اسلامی راست کنند. هر دو گروه باید توجه کنند که دشمنان بزرگ مشترک دارند که به هیچ یک از آن دو جریان رحم نمی‌کند. دو جریان با کمال دوستی مراقب امریکای جهانخوار و شوروی خائن به امت اسلامی باشند...» ۱۳

مقام معظم رهبری نیز در این باره فرمودند: «انتخابات مال ملت ایران است، مال جمهوری اسلامی است، مال اسلام است؛ مرز هاشان را با دشمن مشخص و متمایز کنند. من بارها به بعضی از افراد سیاسی که فعالیت‌هایی دارند و گاهی یک مخالف خوانی‌هایی می‌کنند، تذکر داده‌ام، نصیحت کرده‌ام؛ گفته‌ام مواظب باشید مرزهای میان شما و دشمن کمرنگ نشود؛ پاک نشود. مرز وقتی کمرنگ شد، احتمال اینکه کسانی از این مرز عبور کنند یا دشمن از این مرز عبور کند و بیاید این طرف یا دوست و خودی

غافل شود و از مرز عبور کند و برود به دامن دشمن، زیاد خواهد بود. مرزها را روشن کنید؛ مشخص کنید.»^{۱۴}

ترجیح منافع حزبی و جناحی بر منافع کشور:

از آسیب های مهم رقابت های سیاسی احزاب و گروه های سیاسی، مقدم داشتن منافع حزبی و گروهی بر منافع عمومی کشور و مردم است حضرت امام(ره) در این خصوص فرمودند: «اگر در این نظام کسی یا گروهی خدای ناکرده بی جهت در فکر حذف یا تخریب دیگران برآید و مصلحت جناح و خط خود را بر مصلحت انقلاب مقدم بدارد، حتماً پیش از آنکه به رقیب یا رقبای خود ضربه بزند به اسلام و انقلاب لطمه وارد کرده است. در هر حال یکی از کارهایی که یقیناً رضایت خداوند متعال در آن است، تألیف قلوب و تلاش جهت زدودن کدورتها و نزدیک ساختن مواضع خدمت به یکدیگر است. باید از واسطه هایی که فقط کارشان القای بدبینی نسبت به جناح مقابل است، پرهیز نمود. شما آن قدر دشمنان مشترک دارید که باید با همه توان در برابر آنان بایستید، لکن اگر دیدید کسی از اصول تخطی می کند، در برابرش قاطعانه بایستید»^{۱۵}

مقام معظم رهبری فرمودند: «از ورود در مناقشات جناحی و حزبی که عده ای می خواهند در کشور ما این ها را روز به روز بیشتر کنند، پرهیز کنید و راز موفقیت شما این است. دست هایی در کار است تا سر مسائل هیچ و پوچ عده ای را به جان هم بیاندازند و سر موضع گیری های گوناگون حزبی و جناحی و گروهی و گاهی گروهکی افراد را نسبت به یکدیگر مسأله دار کنند، درست نقطه مقابل «انما المؤمنون اخوه فاصلحوا بین اخویکم» قرآن می فرماید که مؤمنین به خدا، مؤمنین به دین، مؤمنین به راه انبیاء با هم برادرند دو برادر ممکن است با هم دعوا کنند اما تکلیف ما چیست؟ فاصلحوا بین اخویکم بین دو برادر را باید اصلاح کرد درست نقطه مقابل این عده می خواهند با جناح بندی و اظهارات حزبی و ایجاد ولایت حزبی به تنور اختلاف افکنی و آتش افروزی بدمند.»^{۱۶}

تقابل، دشمنی و نفی دیگران به جای رقابت:

از دیگر آسیب های رقابت های سیاسی، تبدیل شدن رقابت به تقابل، تعارض و دشمنی است روشن است که در چنین فضایی نمی توان انتظار رشد و بالندگی کشور را داشت، رقابت هیچگاه به معنای

دشمنی، کینه توزی و نفی دیگران نیست، ماهیت رقابت سالم، تکیه و تأکید بر توانایی ها و داشته های خود است نه تقابل، دشمنی و نفی دیگران.

حضرت امام این گونه نگرانی خود را نسبت به رقابت احزاب و گروه های سیاسی بیان فرمودند: «هیچ گاه نگران مباحثات تند طلبگی در فروع و اصول فقه نبوده ام ولی نگران تقابل و تعارض جناحهای مؤمن به انقلابیم که مبدا منتهی به تقویت جناح رفاه طلب بی درد و نق بزن گردد.» ۱۷

همچنین فرمودند: «البته دو تفکر هست، باید هم باشد. دو رأی هست، باید هم باشد. سلیقه های مختلف باید باشد، لکن سلیقه های مختلف اسباب این نمی شود که انسان با هم خوب نباشد... اگر در یک ملتی اختلاف سلیقه نباشد، این ناقص است. اگر در یک مجلسی اختلاف نباشد، این مجلس ناقصی است. اختلاف باید باشد، اختلاف سلیقه، اختلاف رأی، مباحثه، جار و جنجال اینها باید باشد، لکن نتیجه این نباشد که ما دو دسته، بشویم دشمن هم. باید دو دسته باشیم در عین حالی که اختلاف داریم، دوست هم باشیم.» ۱۸

مقام معظم رهبری نیز فرمودند: «انتخابات باید سالم باشد، رقابتی باشد. رقابت غیر از خصومت است، رقابت غیر از تهمت زنی متقابل است؛ این ها را باید همه مواظب باشیم. رقابت این نیست که کسی اثبات خود را متوقف بر نفی دیگری بداند. رقابت این نیست که کسانی بیایند برای جلب نظر مردم، وعده های خلاف قانون اساسی، خلاف قوانین عادی بدهند؛ این ها نباید باشد. کسانی که وارد عرصه ی انتخابات می شوند، چه از طرف مجریان و مسئولان، چه از طرف کسانی که نامزد می شوند، بایستی به آداب و شروط یک حرکت عمومی سالم پایبند باشند، متعهد باشند؛ این لازم است.» ۱۹

آنچه در جریان انتخابات سال ۸۸ رخ داد، نتیجه بی توجهی به شاخصه های رقابت های سالم و در نظر نگرفتن مرزهای اخلاقی، ارزشی و اسلامی در رقابت و حاکمیت فضای احساسی و جنجالی به جای عقلانیت بود و همین مسأله موجب شد تا فضای رقابتی و انتخاباتی به صحنه ای برای اتهام زنی، دروغ پراکنی، سیاه نمایی، تضعیف و تخریب دیگران، تشنج آفرینی، اختلاف افکنی و... تبدیل گردد.

برای اینکه دیگر شاهد چنین صحنه های ناگواری در کشور نباشیم، احزاب، گروه ها و جریان های سیاسی باید با در نظر گرفتن شاخصه های رقابت های سالم و توجه به آسیب ها و آفت های آن با

یکدیگر به رقابت پردازند و مرزهای اخلاقی، ارزشی و اسلامی را رعایت نمایند و پست ها و مسئولیت ها را، فرصتی برای خدمت به مردم بدانند نه زمینه ای برای کسب قدرت و ثروت.

پاورقی ها:

- ۱- قانون اساسی، اصل ۲۶
- ۲- سوره بقره، آیه ۱۴۸ و سوره مائده، آیه ۴۸
- ۳- سوره آل عمران، آیه ۱۱۴، سوره مؤمنون، آیه ۶۱
- ۴- نهج البلاغه، نامه ۵
- ۵- صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۴۸-۵۰
- ۶- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، نماز جمعه تهران، ۰۸/۰۵/۱۳۷۸
- ۷- صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۴۸-۵۰
- ۸- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۳۸۶/۶/۳۱
- ۹- صحیفه امام، ج ۱۸، ص ۳۳۷
- ۱۰- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۸۲/۵/۱۵
- ۱۱- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۷۸-۱۷۹
- ۱۲- گروهها و جناح‌های سیاسی از دیدگاه مقام معظم رهبری، قم: انتشارات سطر، ۱۳۸۱، ص ۹۸ و ۹۹، سخنرانی در دیدار سران جبهه دوم خرداد، ۷۹/۲/۷
- ۱۳- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۷۸-۱۷۹
- ۱۴- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار هزاران نفر از مردم قم به مناسبت سالروز قیام ۱۹ دی، ۱۳۸۶/۱۰/۱۹
- ۱۵- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۷۹-۱۸۰
- ۱۶- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی، ۸۲/۲/۲۲
- ۱۷- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲۸۷-۲۸۸
- ۱۸- صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۷
- ۱۹- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار مردم قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ۱۳۹۰/۱۰/۱۹